

148; i en *Blanq* (NCL III, 173.13, context en *GOLA*).

Ja usats en l'arcaica *Cirurgia* de Tederic (S. XIII), almenys en la forma del participi *sangfús* (que també és en Llull, segons Obrador: «caval *sancfús*», «sembla *sancfús*», i l'abstracte «la *sangfonió*» (-ITIONE): Gricera, BDC XIX, 253, 245; més cites S. XV, *AlcM*, *DAG* I «les taules on menjaven los hòmens rics, i qui s *sancfonen* per trob menjar» en l'*Arbre de Filos d'Amor* (NCL. CXVII, 127.45).

Encara que la variant en *-nf-* ens podria temptar a partir de *SUFFUNDERE* ('escampar' usat també en el sentit de 'deixar-se veure la sang sota la pell'), amb una nasal secundària com la de *somruure*, i cast. *sonrosado*, *sancochado*: després contaminada per *sang*; em decanto a descartar la idea tenint en compte el conjunt de la documentació cat., i també el fet que *sancfoi(s)on* «effusion de sang» i *sancfoi(s)onat* «celui dont le sang a été répandu, blessé» es troben així mateix en oc. antic.

Sang-de-cavall mena de figues, *DAG Sangdoble* [J]Texidor, *DAG*], com que és el *Viburnum opulus*, deu contenir una combinació de *opulus* deformat pel poble amb alguna combinació (la de *sang*?) la de *sanguinària* o *sangnua*, passat que fos *SAETA OPULI*, amb el mot que entra en la composició d'*equisaetum* nom llatí de la *sangnua Sangflux* 'flux de sang': «com Na Sophia / *sanchflux* tenia / antigament, / lo vestiment [de Crist] / sols li tocà, / de fet curà», JRoig (*Spill*, 12174, a tort imprès *sanch flux* per Chabàs); com a remei del «*sanc-fluix*» a Men. recomanen popularment «una clau a s'esquena, devall sa cami(s)a» (Camps Merc., *Folkli Men* II, 127) *Sangfred Sangprès* [Campronon, *DAG*].

Sanguua «*Equisaetum arvense*» (Estan. Vayreda, *Flora de la M d D del Mont, Treballs Inst. Cat Hist. Nat.* 1919, 441): jo mateix l'he sentida anomenar *sannú* a Vallgorguina (1931) i al Prat de Llobr. (1932): la que vaig veure entre les hortes del delta era una herbeta dels indrets incultes, amb una tija sola, i una flor blanca de 6 pètals al capdamunt; però també n'hi deu haver força en el Baix Ross, car a Espirà hi ha una partida d'horts, que anomenen amb el colle. en *-ARE*: *lu sennuá*, entre el poble i el riu Aglí (1960); i deu ser un nom molt antic: com sigui que el NP que MiretS en un doc. de 1170, relatiu a l'Alt Berguedà (Vallebre ---) (*TempH*, 152), llegeix en forma evidentment errada *Sacentnua*, suposo que seria *Sanctnua* (abreujat *Sāctnua*, amb una titlla que Miret aplicà fora de lloc, o qui sap si *Sanchnua* amb la *b* mal llegida com a *t*). A la vall de Benasc, vaig anotar *sannosa* a Gavàs, a la vila i vall amunt (1965), com a nom d'una herba, que potser és aquesta mateixa, en la forma més etimològica *sa(n)nos*, mala herba molt corrent en els prats, i que fa molt de mal als sembrats.

L'etimologia és intrigadora, car no comprenem com a una planta, per més que se la comparés o relacionés amb *sang*, se li podia aplicar llavors el qualificatiu de *nua*. Els sinònims cat. *cua de cavall*, *cua d'egua*, cast. *cola de caballo*, gr. *hippuris* (de *οὔρα* 'cua' i *ἵππος* 'cavall') i ll. *equi-saetum* es comprenen en forma eloqüent

veient el gravat que en dóna *AlcM*, amb una pirrossa al capdamunt d'una tija torçada talment com una cua de cavall.

Llavors se'n's acut que potser se'n formà un cpt. llatí **SAETICAUDA*, amb el ll. *saeta* 'pèl gruixut, pèl de cavall, cerro de porc', el mateix que entra en la formació d'*equisaetum*, ja registrat aquest per Plini i Apuleu. En romànic **SETICODA* hauria passat a **sedgoa* > **seggúa* i intervinent la contaminació de *sang* i *sangnar*: *sangnua*. No és arbitrari sinó enginyós, però molt hipotètic i complicat. I per tant prefereixo suposar que es tracta d'una evolució fonètica de **sangnosa* en què s'eliminaria la *s* sonora entre vocals (*sangnoa* > *-nua*), d'una banda ajudant-hi la dissimilació de la *s* (exs. en *Lleures*, 210, 255) i després *-oa* > *-ua* (com en *cua*, *escues*) i el canvi de tot *-osa* en *-oa* > *-ua* que és sistemàtic a Ribagorça (veg. *Salitua* i els que alludeixo tots s. v. *SALZE*). No solament hi ha molts noms de planta on entra en joc la *sang* (*sanguinària*, *sanguinera*, *sang de dragó*, i supra *sang doble*), sinó que moltes altres alludeixen a l'ús curatiu en cas de sagnia o rebaixament de les sangs (*herba de les set sangries*, BDC XVII, 28).

Ara bé el fet és que la *sangnua* es deu haver usat per estroncar el sagnar, car a això deu ser deguda la denominació d'*herba estanyera* que també se li dóna, segons Sallent (BDC XVII, 44, s. v. *trecanua*); qui sap si aquell *Sanchnua* que hem vist en un doc. de templers del S. XII, no fou malnom d'un cirurgià que l'aplicava a les ferides dels cavallers? El sinònim *trecanua*, que documenten Sallent i Vayreda (442), em sembla ser una forma contaminada per encreuament amb el sinònim *trecnar* (la sang) o *estroncar* (llavors dissim. *o-ú* > *e-ú*), ajudant-hi encara *tronca* que és el nom de la canyoca del blat de moro a Olot i Ripoll.

+*Sanguivilla* bal., nom registrat, no em consta que és però el context suposa algun mal contagiós. El seductor li deia a *L'Alhota Enganada* (comedieta de Bart. Crespi, p. 6): «Com si tengués *sanchvulla* / tens desconfiansa en mi: / és, i no vols consentir, una veritat que brilla». Sembla relacionar-se amb les *ADIVES* 'inflamació de la gola', mot que també apareix en la variant cast. *abives*, fr. *avives*, it. *vivole*, angl. *vives*, al. *feibel* (I, 52b19), i crec que és també la font de cat. dial. *balida* 'minova' (no sé si també hi ha *baliva*, veg. *VERTOLA*).

Sangtrait 'equimosi, sang extravasada a conseqüència d'una contusió' [Lab. 1840], a penes es concep que pugui ser derivat del verb *trair* de sentit moral, però llavors no s'explica la forma *trait* i no *tret* o almenys *trét*. És men. (Moll, *AORBB* III, 62), i d'ús general no sols en cat. central sinó crec que pertot o gran part del Princ. Si fos una formació moderna, per alguna heteroclisi de *treure* o *trair* també sorprendria el gènere masculí; és veritat que a Mall. n'ha fet *sang traida* (que el *DFgra* dóna com «sang corrompuda: sangraza, sangusa», possiblement deformacions semàntiques de mer propòsit pseudoetimològic; i ToForteza, *Gram*, 30, n. b, vol explicar-ho follament per un cast. *sangre ateri-*